

HOBBY DOPING

HET DOPINGSPOOK WAART NIET ALLEEN DOOR HET PROFPELTON. UIT ONDERZOEK VAN *FIETS* BLIJKT DAT DE LAATSTE JAREN BIJNA TACHTIG DEELNEMERS AAN CYCLOSPORTIEVEN IN DOPINGZAKEN VERWIKKELD RAAKTEN. OVER BEDROG BIJ GRAN FONDO'S EN WAT ER WEL/NIET TEGEN GEDAAN WORDT. "MET WAT GELUK GLIPT DE GEBRUIKER JAREN DOOR DE MAZEN VAN HET NET."

TEKST: BRAM DE VRIND EN SJOERD SWINKELS
FOTO'S: COR VOS

Woedend was Matteo Cipriani na de tijdrit in de Giro Sardegna, een zesdaagse cyclo-sportieve die jaarlijks in april plaatsvindt op het Italiaanse eiland Sardinië. Cipriani is een bekende renner in Italië, met tal van overwinningen op met name de kortere afstanden van cyclo-sportieven. Hij won vorig jaar nog de medio fondo (106 kilometer) van de prestigieuze Dolomieten Marathon. In de tijdrit van de Giro Sardegna moest 'de koning van de medio fondo' echter genoegen nemen met de derde plek. Een 56-jarige coureur, die in de eerste etappe niet verder kwam dan de 98ste plaats, won de tijdrit met dik twee minuten voorsprong. En dat op een parcours van slechts 10 kilometer. Geruchten gingen rond dat de oudere hardrijder de boel had belazerd. Uit protest weigerde Cipriani deel te nemen aan de podiumceremonie. Cipriani won de medio fondo van de Giro Sardegna alsnog.

Lang kon hij echter niet van zijn zege genieten: hij testte positief op het gebruik van epo. De Italiaan is voorlopig geschorst in afwachting van de B-staal. Het ene vatsspelen is in de ogen van Cipriani kennelijk minder erg dan het andere.

OPERATION ADERLASS

Dat het dopingspook al decennia door het profpeloton waart, is bekend. Dit jaar nog leidde de bloeddopingzaak *Operation Aderlass* tot vier schorsingen plus drie bekentenissen. Onder de 'slachtoffers' zijn de gestopte Italiaanse topsprinter Alessandro Petacchi en de Oostenrijker Georg Preidler, voormalig ploeggenoot van Tom Dumoulin. Maar hoe zit het bij cyclo-sportieven? Kan het voorkomen dat je als recreant tijdens evenementen als de Marmotte, Ötztaler Radmarathon of Dolomieten Marathon tussen de 'snoepende' renners rijdt? En komt doping voor in het Nederlandse cyclowereldje?

EPO VOOR 350 EURO

Hoe makkelijk is het om aan doping te komen? We namen de proef op de som en vonden, met dank aan Google, binnen enkele minuten een online shop waarin we ons winkelmandje konden volladen met verboden middelen. Een pakje epo kost 350 euro (al heb je voor een effectieve kuur meerdere pakjes nodig), ampullen testosteron 35 euro en groeihormonen zijn nog goedkoper. Betaalbaar dus voor iedereen met wat extra spaarcentjes op de rekening. Uiteraard garandeerde de desbetreffende website een snelle en discrete levering. We vonden bovendien tal van fora met informatie en zelfs instructievideo's over het toedienen van de epo-sputen. We waren in een mum van tijd *ready to use*.

In 2014 finishte Emanuel Nösig (links) als tweede in de prestigieuze Ötztaler Radmarathon. Dat had hij te danken aan een flinke hoeveelheid testosteron en anabolen.

MET ZEEP VERVUILDE URINESTAAL

Uit onderzoek van *Fiets* blijkt dat de zaak-Cipriani niet op zichzelf staat. De afgelopen tien jaar raakten zeker 77 renners uit het gran fondo-circuit verwickeld in dopingzaken. Ze testten positief op doping of werden veroordeeld voor dopinghandel. 'Favoriet' zijn het bekende epo en testosteron, maar ook hormonen als prednisolon en betamethason worden gebruikt. Anderen werden geschorst wegens het weigeren van controles of het opzettelijk onklaar maken van hun tests. Zo werd de Oostenrijker Günter Baringer in 2014 betrappt op het vervuilen van zijn urinestaal met zeep.

DE VAL VAN DE ELFKONING

In de editie van 2014 van de loodzware Ötztaler Radmarathon, de meest prestigieuze cyclo in Oostenrijk met 238 kilometer en 5500 hoogtemeters, werd Emanuel Nösig tweede. Dat mocht een klein wonder heten. Na een auto-ongeluk op zijn 18de zat de Oostenrijker een jaar in een rolstoel. Enkele jaren later en inmiddels 130 kilo zwaar gooide hij het roer om en ging fietsen. Naast de podiumplek in de Ötztaler, won hij de Tour de Kärnten en de Dolomitenrundfahrt. In een lofzang op de website van zijn fietsclub werd hij de *Erkönig* (Elfenkoning) genoemd, naar het gelijknamige gedicht van Goethe. De resultaten van Nösig waren des te opvallender omdat hij nog altijd 80 kilo woog. Over Nösig werd dan ook gezegd dat hij voor de helft uit spieren en voor de andere helft uit pure wilskracht bestond. Na een dopingcontrole in 2014 bleek dat er ook nog wat anders in zijn lichaam zat: testosteron en anabolen.

Voor de samenstelling van de lijst maakten we gebruik van informatie van de dopinginstanties in Nederland, België, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk en Italië, maar ook van organisatoren van cyclosportieven. Voor verschillende landen viel niet te achterhalen of er cyclocoureurs positief hebben getest, omdat de dopingautoriteiten geen namen vrijgeven omwille van de privacy. Het aantal positieve tests is dus mogelijk hoger.

Ook het rapport van de Cycling Independent Reform Commission (CIRC) dat de UCI in 2015 in de nasleep van de zaak-Lance Armstrong liet uitbrengen, wijst op dopinggebruik bij cyclosportieven. Het rapport concludeert dat het amateurpeloton is 'geïnfecteerd' met doping. Een aantal profwielrenners zei tegen de rapporteurs geen gran fondo's meer te rijden omdat er zo hard wordt gekoerst door valsspelende coureurs. Een saillant voorbeeld: de vermaarde oud-prof Francesco Casagrande moest het in de Italiaanse Gran Fondo Firenze van 2015 afleggen tegen cyclotopper Raschiani Valnure – die later positief testte op doping.

'DOPENDE' CONCURRENTEN

Enkele gran fondo-renners die we spraken, kregen met 'dopende' concurrenten te maken. "Verschillende jongens die voor me eindigden, zijn later gepakt", zegt Kenny Nijssen (28) uit Haarlem, in 2016 winnaar van de prestigieuze Marmotte in Frankrijk. "Tijdens de Marmotte in 2014 reed ik in een groep met de Italiaan Giuseppe di Salvo. In de afdaling van de Col du Lautaret reed hij in het zog van zijn ploegwagen bij me weg om als derde te finishen. Hij bleek later ook op een andere manier vals te spelen, want hij zit nu een doping-schorsing uit."

Doping lijkt dus ook in het cyclopeloton een probleem. Maar waar liggen de oorzaken? Om te beginnen kan de status die je geniet als gran fondo-topper een belangrijke factor zijn – zeker in een land als Italië. Als bakermat van de gran fondo

telt het Zuid-Europese land een groot aantal evenementen en er zijn goed gesponsorde gran fondo-teams. Cyclo's als de Dolomieten Marathon, Nove Colli en La Leggendaria Charly Gaul worden door de RAI live uitgezonden en van commentaar voorzien door oud-profrenners als Gilberto Simoni en Paolo Savoldelli. Het vooruitzicht van het podium, het applaus en je gezicht op de RAI kunnen verleiden tot een toevlucht naar verboden middelen. Bovendien zijn er prijzempotten te verdelen. Uiteenlopend van het winnen van je gewicht in wijn tot bedragen van duizenden euro's, soms in de vorm van een gloednieuwe racer.

DOPINGWEBSHOPS

Het CIRC-rapport wijst verder op een combinatie van eenvoudige toegang tot doping via sportscholen en internet, de dalende kosten voor producten en steeds eenvoudiger toegang tot kennis over het gebruik. We vonden via Google in een mum van tijd verschillende dopingwebsites en zelfs instructievideo's over het spuiten van epo (zie kader). Het aantal controles is daarentegen laag. Controles in het World Tour-peloton vallen onder de verantwoordelijkheid van de UCI. De nationale dopingagentschappen zetten hun beperkte budgetten vooral in voor de controle van elitesporters op de niveaus daaronder. Op de lage niveaus wanen wielrenners zich onaantastbaar, aldus het CIRC-rapport: "Ze weten dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat ze worden getest en het dus eenvoudig is om te dopen en ermee weg te komen." Cyclocoureur Kenny Nijssen vindt dat er belachelijk weinig wordt gecontroleerd. "Ik heb verschillende gran fondo's gewonnen en ben nog nooit rond zo'n evenement getest. De enige keer dat ik ben getest, was bij een koers in Frankrijk." De Belgische cyclorijder Kristof Houben (40) is tijdens zijn lange carrière zo'n twintig keer getest, waarvan slechts drie keer na een gran fondo. "Veel te weinig! Met wat geluk glipt de gebruiker jaren door de mazen van het net", zegt de winnaar van onder andere de Vélomédiane Claudy Criquiélon.

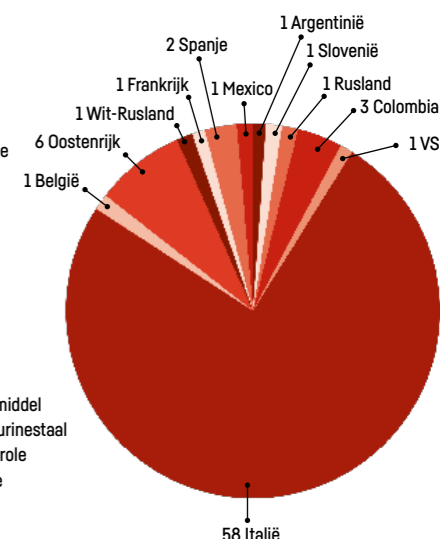
ITALIË EN OOSTENRIJK

Uitzonderingen zijn de dopingautoriteiten van Italië en Oostenrijk. Ook de Franse dopingautoriteit AFLD controleert bij cyclosportieven, maar geeft geen testgegevens vrij. De Italiaanse NADO controleert regelmatig het podium van prestigieuze gran fondo's, terwijl NADA Austria deelnemers van grote evenementen als de Ötztaler Radmarathon test. In deze landen vinden we dan ook veruit de meeste dopinggevallen: zeker 58 Italianen en zes Oostenrijkers liepen de afgelopen tien jaar tegen de lamp. "We hebben onze focus zo'n zeven jaar geleden verlegd naar niet-elite-niveau sporters omdat doping niet alleen op elite-niveau voorkomt. Maatschappelijk wordt het vertegenwoordigen van onze focus gewaardeerd", reageert David Müller van NADA Austria. Hoewel organisatoren van cyclosportieven de mogelijkheid hebben om zelf controles te organiseren, wordt daarvan weinig gebruikgemaakt. Dat is deels een centenkwestie, aldus oprichter Uli Fluhme van Gran Fondo New York, dat sinds 2012 controleert: "Het opzetten van een controlesysteem tijdens een evenement kost al gauw 10.000 euro. Als klein

WAT IS ER GEBRUIKT?

- 23 x epo
- 1 x chloorthiazide
- 10 x testosteron
- 1 x clenbuterol
- 1 x efedrine
- 2 x methylprednisolon
- 2 x triamcinolonacetonide
- 1 x meldonium
- 2 x cera
- 1 x amfetamine
- 3 x betamethason
- 2 x cocaïne
- 5 x anabolen
- 1 x furosemide
- 1 x fentermine
- 1 x oxilofrine
- 13 x onbekend verboden middel
- 1 x opzettelijk vervuilen urinestaal
- 2 x weigeren dopingcontrole
- 1 x choriogonadotrofine
- 1 x dopinghandel
- 2 x pseudo-efedrine

WAAR KOMEN DE GEBRUIKERS VANDAAN?

CONTROLEURS AAN JE DEUR

De deurbel gaat om 06.00 uur. Dopingcontrole. Voor een topsporter iets dat bij het vak hoort. Wist je dat het jou als Gran Fondo-deelnemer ook kan gebeuren? Tenminste, als je bent ingeschreven voor een evenement van GFNY. In de strijd tegen doping in het Gran Fondo-circuit doet deze organisatie ook aan *out of competition* controles. Daarbij sturen ze daadwerkelijk een geaccrediteerd dopingbureau naar renners thuis. De gedachte is dat de pakkans flink wordt vergroot.

De werkwijze is simpel. GFNY screent de deelnemerslijst en maakt een selectie van zestig kanshebbers op een goede klassering. Dit doen ze aan de hand van eerdere deelnames, maar ze googelen ook naar de resultaten van renners in andere koersen. Vervolgens wordt volstrekt willekeurig een aantal namen geloot en daar wordt een controleur op afgestuurd. Betekent dit dat je dan ook *whereabouts* moet invullen zoals de profs? Nee. Ben je niet thuis dan probeert de controleur het later nog een keer. En als het ook dan niet lukt dan heeft dat verder geen gevolgen. De Argentijn Gabriel Raff en de Colombiaan Felipe Mendez testten dit jaar tijdens een *out of competition* controle positief op epo.

Veelwinnaar Giuseppe di Salvo (links) zit op dit moment een doping-schorsing uit.

evenement met 400 deelnemers en een budget van 40.000 euro is het uitvoeren van controles niet realistisch.” GFNY houdt in totaal achttien evenementen wereldwijd. Om budgettaire redenen wordt rond zes van deze evenementen gecontroleerd. “We doen dat tijdens het evenement en *out of competition*. Controleurs gaan dan bij renners langs of controleren bij een ander evenement”, zegt Fluhme (zie kader). Hij huurt een extern bureau in voor het uitvoeren van de controles en werkt in het geval van GFNY Italia samen met de Italiaanse Dopingautoriteit.

IDENTITEIT TWEELINGBROER

Bij GFNY was het geregeld ‘raak’. Met de positieve tests van de Colombiaan Felipe Mendez en de Argentijn Gabriel Raff (beiden epo) dit jaar, staat de teller alweer op zeven dopingzondaars bij het ‘hoofd-evenement’ met jaarlijks 6000 deelnemers in New York. Het lijkt er overigens op dat Mendez de dopingcontroleurs om de tuin probeerde te leiden. Hij gebruikte tijdens de controle de identiteit van zijn tweelingbroer, die ook ingeschreven stond voor de gran fondo, maar nooit kwam opdagen.

De UCI Gran Fondo World Series, met als jaarlijks hoogtepunt het WK Gran Fondo, is nog een evenementenreeks waarbij wordt gecontroleerd. Dat gebeurt door de CADF-controleurs van de UCI. Vier WK-deelnemers liepen de voorbije jaren tegen de lamp. Nog eens twee wereldkampioenen werden bij andere evenementen gesnapt, onder wie de Belg Bjorn De Decker, die zegevierde in Albi in 2017.

NEDERLAND

Maar hoe zit het in Nederland? *Fiets* kon geen dopinggevalen in ons land achterhalen. Cyclorijders hebben bij de Nederlandse Dopingautoriteit geen speciale aandacht. De Dopingautoriteit richt zich op talenten en renners die net tegen de top aan zitten en bijvoorbeeld deelnemen aan amateurwedstrijden, zegt directeur Herman Ram. “Wij zien geen aanleiding om te denken dat doping onder Nederlandse cyclorijders een specifiek probleem is.” Omwille van de privacy geeft de Dopingautoriteit geen namen vrij van positieve tests. Vanuit deelnemers en organisatoren in de cyclowereld klinkt de roep om meer controles. Maar door wie? Het CIRC legt de

KNALLEN MET MOTORTJE

Mechanische doping is een opkomend fenomeen. De Belgische veldrijdster Femke Van den Driessche had in 2016 de twijfelachtige eer om de eerste prof te zijn die werd betrapt met een fiets met motortje. In de cyclowereld wordt door GFNY gecontroleerd op mechanische doping. De organisatoren kregen dit jaar signalen over een deelnemer die met een motortje zou hebben gereden. Hij zou zich na een reprimande hebben laten afzakken uit een groep deelnemers. Ook tijdens een Franse amateurwedstrijd in 2017 was het raak. Op zijn 43ste boekte Cyril Fontaine spectaculaire progressie. Nadat hij wegens blessureleed drie maanden aan de kant had gestaan, kon hij plotseling met de besten bergop. Na een tip volgde echter de ontmaskering. Toen Fontaine tijdens een wedstrijd met Mathys Fédrigo (de zoon van) in de aanval reed, viel het hem op dat hij aandachtig in de gaten werd gehouden door officials. Hij wilde na een lekke band snel de koers verlaten, maar werd geconfronteerd door oud-prof Christophe Bassons. Er werd een 250 watt Vivax-motor in de zitbuis gevonden. Fontaine is voor vijf jaar geschorst.

verantwoordelijkheid voor controles vooral bij de sport zelf. “Alleen de subsidiaire verantwoordelijkheid ligt bij de overheden.” De commissie raadt aan om breed onderzoek te doen om de omvang naar het dopingprobleem in verschillende landen op de lage niveaus in kaart te brengen. Uli Fluhme van GFNY vindt dat organisatoren van grote evenementen hun verantwoordelijkheid niet nemen. “Ze hebben het budget voor dopingcontroles, maar houden de hand op de knip. Ik heb daar geen sympathie voor. Als je niet test, sta je in feite doping toe.” Erwin Vervecken is coördinator van de UCI Gran Fondo World Series en werkzaam bij Golazo, dat onder andere veertien Franse cyclo’s organiseert waar-

HERMAN RAM: ‘WIJ DENKEN NIET DAT DOPING ONDER NEDERLANDSE CYCLORIJDERS EEN SPECIFIEK PROBLEEM IS’

onder de Marmotte. Hij vindt de strijd tegen doping belangrijk: “Dat wordt nog eens aangetoond doordat verschillende renners tijdens evenementen in de UCI World Series zijn betrapt.” Het uitvoeren van dopingcontroles bij de Franse cyclo’s van Golazo valt echter onder de verantwoordelijkheid van de Franse wielervederatie FFC, aldus Vervecken. Net als de Ötztaler Radmarathon en vele andere organisaties reserveert Golazo geen budget voor (extra) controles. GFNY-oprichter Fluhme is pessimistisch over de toekomst: “Wielrenners kunnen steeds makkelijker aan doping komen en weinig organisatoren controleren.” Hij ziet wel een lichtpuntje: dopingtests worden goedkoper. “Er wordt gewerkt aan een test van 100 euro. Dan wordt het wel haalbaar om een evenement met 400 deelnemers te testen.” Hij besluit strijdvaardig: “Dit gevecht moet doorgaan. Anders zeggen we eigenlijk tegen onze kinderen dat ze doping moeten gebruiken om cyclo’s te winnen.” ●

‘De koning van de medio fondo’ Matteo Cipriani is voorlopig geschorst na een positieve test in de Giro Sardegna in april.